

NPO DETAILANALYSE

2025-06-10_POW_05879218

Uitzending: NPO-Sending | 2025-06-10 | Geanalyseerd op: 2026-05-22 19:16

Version 3.0-detail | Universal 3.0-detail | Konverter 3.4 (2026-05-20) | Maatstaf: Mediawet 2008 Art. 2.1

TOTAALSCORE

3.9/10

Lichte onevenwichtigheid

0 = evenwichtig, 10 = sterk eenzijdig/manipulatief

POLITIEK SPECTRUM

Classificatie op basis van Chapel Hill Expert Survey (CHES) 2024

De Chapel Hill Expert Survey (CHES 2024) is een academische enquête onder 609 politicologen in 31 landen. Elke partij wordt beoordeeld op een schaal van 0 (extreem-links) tot 10 (extreem-rechts).

Partij	SP	GL-PvdA	PvdD	D66	CDA	NSC	CU	VVD	BBB	SGP	PVV	FvD
CHES	1.10	2.40	2.50	4.80	5.50	5.80	6.00	7.00	7.50	7.80	9.20	9.50
Spectrum	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Midden</i>	<i>Midden</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>

De totale tendens wordt weergegeven op een 0–10-schaal (0 = sterk links-bevoordelend, 5 = evenwichtig, 10 = sterk rechts-bevoordelend). De berekening is gebaseerd op het verschil in gemiddelde bevoordeling van linkse vs. rechtse partijen (groepering volgens CHES 2024).

TENDENS (L – R)

4.7 / 10

Evenwichtig

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

← Links

Rechts →

Bron: Chapel Hill Expert Survey 2024 — chesdata.eu | [Jolly et al., Electoral Studies, 2022](https://doi.org/10.1017/XES.2022.1) | Drempelwaarden: [Pew Research Center](https://www.pewresearch.org/)

Dit gedeelte biedt politieke context en telt niet mee voor de totaalscore.

POLITIEK LANDSCHAP

Het kabinet-Schoof is in juli 2024 aangetreden als extraparlamenteair kabinet, gesteund door PVV, VVD, NSC en BBB. Premier Dick Schoof is partijloos. De PVV van Geert Wilders is met 37 zetels de grootste coalitiepartij. De oppositie wordt aangevoerd door GL-PvdA (25 zetels), gevolgd door D66, CDA, SP, PvdD, CU, SGP, FvD, DENK en Volt.

Partij	CHES L-R	Zetels	Regering/Oppositie	Kernpositie
SP	1,1	5	Oppositie	Sociaaleconomisch links, anti-marktwerking
GL-PvdA	2,4	25	Oppositie (grootste)	Klimaat, humaan asielbeleid, eerlijk delen
PvdD	2,5	3	Oppositie	Dierenrechten, klimaat, links-progressief
D66	4,8	9	Oppositie	Liberaal-progressief, pro-EU, onderwijs
CDA	5,5	5	Oppositie	Christendemocratisch, midden-rechts
NSC	5,8	20	Regering	Bestaanszekerheid, rechtsstaat, beheersbare migratie
CU	6,0	3	Oppositie	Christelijk-sociaal, midden-rechts
VVD	7,0	24	Regering	Vrije markt, streng migratiebeleid, kernenergie
BBB	7,5	7	Regering	Agrarisch-populistisch, asielstop, anti-Green Deal
SGP	7,8	3	Oppositie	Reformatorisch, ver rechts
PVV	9,2	37	Regering (grootste)	Asielstop, de-islamisering, anti-elite, Nexit-debat
FvD	9,5	3	Oppositie	Extreem rechts, Baudet, soevereiniteit

De coalitie staat onder zware druk na het vallen van het kabinet-Schoof, waarbij PVV en VVD elkaar publiekelijk bestrijden over betrouwbaarheid en koers. De migratiediscussie blijft het dominante politieke strijdtoneel, met fundamentele meningsverschillen tussen coalitie- en oppositiepartijen over asielbeleid en de rechtsstaat. Tegelijkertijd speelt de verhouding tussen moslimgemeenschappen en de overheid een rol, waarbij wantrouwen over discriminerende wetgeving en veiligheidsdiensten centraal staat. De vraag wie na eventuele nieuwe verkiezingen een coalitie kan vormen, bepaalt de strategische positionering van alle partijen.

De Nederlandse publieke omroep (NPO) opereert onder de Mediawet 2008, waarvan artikel 2.1 pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving vereist over het totale aanbod. De NPO is opgebouwd uit afzonderlijke omroepverenigingen (o.a. BNNVARA, KRO-NCRV, AVRO TROS) met eigen redactionele verantwoordelijkheid, wat pluriformiteit per definitie verdeelt over het gehele bestel. De PVV heeft de NPO herhaaldelijk als "linkse omroep" gekritiseerd, wat de politieke gevoeligheid van uitgebalanceerde berichtgeving vergroot.

HOOFDSTUK 1 — PARTIJPOLITIEKE BIAS

Beoordeling per partij

Partij	Score (-5..+5)	Uitzendweergave vs. partijprogramma
PVV	-1	07:39 "Dit is nog maar het begin. Wij zullen veel verder gaan stijgen." — Wilders krijgt spreektijd voor eigen narratief; partijprogramma (asielstop, de-islamisering) wordt niet inhoudelijk getoetst — gedeeltelijk weergegeven, niet geanalyseerd
VVD	-1	07:28 "Iemand die zo onbetrouwbaar is en zo weinig geeft om het belang van het land, daar kun je geen zaken mee doen." — VVD-positie (streng maar rechtvaardig migratiebeleid, begrotingsdiscipline) niet inhoudelijk behandeld; alleen conflictretoriek — gedeeltelijk weergegeven
GL-PvdA	0	Niet inhoudelijk aan bod gekomen; partijprogramma niet weergegeven of vervormd — afwezig
NSC	+1	08:19 "Laten we vooral kijken hoe we samen vooruit kunnen en alle partijen hier in de Kamer die de rechtsstaat hoog in het vaandel hebben maar ook op grip op migratie willen" — NSC-kernpositie (rechtsstaat + beheersbare migratie) correct weergegeven — correct
D66	0	Niet aan bod gekomen — afwezig
BBB	0	Niet aan bod gekomen — afwezig
CDA	0	Niet aan bod gekomen — afwezig
SP	0	Niet aan bod gekomen — afwezig

Score-toelichting: Score +5 = partijprogramma correct en volledig weergegeven; 0 = partij/thema niet in uitzending; -5 = partijprogramma actief vervormd of onjuist weergegeven.

Samenvatting partijbias

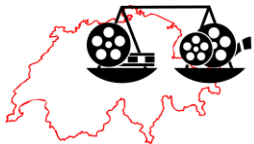
- Meest nauwkeurige weergave: NSC (score +1) — kernpositie rechtsstaat en migratiebeheersing correct geciteerd
- Sterkste vertekening: PVV en VVD (score -1) — beide partijen komen uitsluitend aan bod via conflictretoriek, zonder inhoudelijke toetsing van hun programmaposities
- Gemiddelde afwijking van 0: 0,4
- Conclusie: De politieke berichtgeving in deze uitzending beperkt zich tot een kort nieuwsitem over de coalitiecrisis (ca. 07:15–08:29). Partijprogramma's worden niet inhoudelijk behandeld; de focus ligt op persoonlijke aanvallen en strategische positionering. De meeste partijen zijn volledig afwezig. Dit is inherent aan het nieuwsformat, maar levert geen bijdrage aan programmatische pluriformiteit.

Links-Rechts-Algemene Tendens

TENDENTIESCORE: -0,3

INDELING: Uitgebalanceerd (lichte neiging rechts-begunstigend)

Motivering: De uitzending is primair een avondjournaal met meerdere nieuwsonderwerpen en geen uitgesproken politieke agenda. Het moskee-item (04:52–06:06) geeft uitsluitend spreektijd aan een onderzoeker die wantrouwen van moslimgemeenschappen in de overheid beschrijft, zonder tegenperspectief van de overheid of kritische duiding — dit is licht links-begunstigend. Het coalitie-item geeft Wilders relatief veel ruimte voor zijn eigen narratief zonder

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

inhoudelijke tegenwerping, wat licht rechts-begunstigend werkt. Per saldo is de uitzending nagenoeg uitgebalanceerd met een marginale neiging.

HOOFDSTUK 2 — UITZENDINGSINFORMATIE EN THEMATISCH KADER

Uitzendgegevens

- Titel: NOS Journaal (avondeditie, vermoedelijk 20:00 of 22:00 uur)
- Datum: 10.06.2025
- Lengte (geschat uit transcript):
- Presentator/verslaggever: Twee presentatoren (namen niet vermeld in transcript); sportverslaggever Eline; weerkundige Marco
- Geïnterviewde personen:

Persoon	Functie	Partij/Affiliatie	Politiek spectrum
Geert Wilders	Fractievoorzitter	PVV	Ver rechts
Dilan Yeşilgöz (indirect geciteerd)	Fractievoorzitter	VVD	Rechts
Niet-geïdentificeerde politicus	Oppositie (vermoedelijk NSC of D66)	Onbekend	Midden
Onderzoeker/woordvoerder (moskee-item)	Onderzoeker/betrokkene	Niet vermeld	Niet van toepassing
Memphis Depay	Voetballer	Geen	Niet van toepassing

Hoofdonderwerp

De uitzending is een regulier avondjournaal met meerdere nieuwsonderwerpen: de schietpartij in Graz (11 doden), de Oekraïense deserteur die in Amsterdam vijf mensen neerstak, de politieke machtsstrijd na de val van het kabinet-Schoof, het wantrouwen van moskeebesturen in de overheid, en sportnieuws (Memphis Depay-record, tennisresultaten, wielrennen).

Relevante perspectieven voor een evenwichtige uitzending

- [A] Perspectief van nabestaanden en overlevenden van de schietpartij in Graz
- [B] Perspectief van Oostenrijkse autoriteiten over wapenwetgeving en preventie
- [C] Perspectief van de Oekraïense ambassade of het Oekraïense leger over de deserteur-zaak
- [D] Perspectief van de Nederlandse overheid (ministerie van Justitie of BZK) op het wantrouwen van moskeebesturen
- [E] Perspectief van veiligheidsexperts over de balans tussen terrorismebestrijding en burgerrechten
- [F] Perspectief van niet-islamitische religieuze organisaties ter vergelijking (worden die anders behandeld door de overheid?)
- [G] Perspectief van VVD op de coalitiecrisis (inhoudelijk, niet alleen via aanvalscitaat)
- [H] Perspectief van oppositiepartijen anders dan de geciteerde spreker
- [I] Perspectief van Californische burgers en lokale autoriteiten over de inzet van federale troepen
- [J] Perspectief van juridische experts over de grondwettelijkheid van Trumps optreden in Los Angeles

Toetsing: Is elk perspectief behandeld?

[A] AANGEDUID

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Tijdstempel: 00:51 — Citaat: "Bedroefde inwoners van Graz verzamelen bij de kathedraal voor een speciale herdenkingsdienst." — Beoordeling: Emotionele context wordt weergegeven, maar nabestaanden komen niet zelf aan het woord.

[B] WEGGELATEN

Tijdstempel: 02:11 — Citaat: "Waarom hij het deed, is niet bekend." — Beoordeling: Geen aandacht voor wapenwetgeving, preventiebeleid of schoolveiligheid in Oostenrijk.

[C] AANGEDUID

Tijdstempel: 02:39 — Citaat: "Nieuwsuur sprak met militairen uit zijn bataljon." — Beoordeling: Oekraïense militaire bronnen worden indirect geciteerd, maar officieel standpunt van Oekraïne ontbreekt.

[D] WEGGELATEN

Tijdstempel: 05:56 — Citaat: "Niet alleen praten als er wat aan de hand is, maar structureel overleg als gelijkwaardige gesprekspartners." — Beoordeling: Overheidsreactie op het onderzoek ontbreekt volledig.

[E] WEGGELATEN

Tijdstempel: 05:31 — Citaat: "de wet tegen witwaspraktijk en terrorismebestrijding" — Beoordeling: Geen veiligheidsexpert of juridisch expert aan het woord over de afweging tussen veiligheid en burgerrechten.

[F] WEGGELATEN

Tijdstempel: 04:52–06:06 — Beoordeling: Geen vergelijking met behandeling van andere religieuze gemeenschappen door de overheid; het item suggereert een specifiek islamitisch probleem zonder contextualisering.

[G] AANGEDUID

Tijdstempel: 07:28 — Citaat: "Iemand die zo onbetrouwbaar is en zo weinig geeft om het belang van het land, daar kun je geen zaken mee doen." — Beoordeling: VVD-positie wordt uitsluitend via aanvalscitaat weergegeven, niet inhoudelijk.

[H] AANGEDUID

Tijdstempel: 08:09 — Citaat: "Ze gaan precies door zoals ze de afgelopen anderhalf jaar hebben gewerkt en ik wens Nederland iets beters dan dit." — Beoordeling: Één oppositiestem, niet geïdentificeerd; andere oppositiepartijen ontbreken.

[I] AANGEDUID

Tijdstempel: 04:01 — Citaat: "Lokale autoriteiten zijn woedend." — Beoordeling: Standpunt lokale autoriteiten kort aangeduid, maar burgers komen niet aan het woord.

[J] WEGGELATEN

Tijdstempel: 03:43–04:52 — Beoordeling: Geen juridische duiding van de grondwettelijkheid van Trumps inzet van federale troepen en mariniers.

Volledigheidsscore: 4/10

Motivering: De uitzending is een compact avondjournaal van met meerdere onderwerpen, wat structureel beperkte diepgang per item oplevert. Van de tien relevante perspectieven worden er vier aangeduid (maar niet volledig uitgewerkt) en zes volledig weggelaten. Met name het moskee-item mist een essentieel tegenperspectief van de overheid, en het Graz-item mist elke beleidsmatige duiding. Dit is deels inherent aan het nieuwsformat, maar de eenzijdigheid van het moskee-item is ook binnen een kort item vermijdbaar geweest.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

HOOFDSTUK 3 — 15 CRITERIA: DETAILANALYSE

Hardfacts — 9 technieken die telbaar en wetenschappelijk verifieerbaar zijn

1. EXPERTENKEUZE

6/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wie komt als expert aan het woord?

Expert 1: Niet-geïdentificeerde onderzoeker/woordvoerder (moskee-item)

Tijdstempel: 05:19

Uitspraak: "Moskeeën hebben last van dat ze als een soort veiligheidsrisico gezien worden."

Inkadering: De spreker wordt niet geïdentificeerd met naam of functie in het transcript. De uitspraak wordt gepresenteerd als feitelijke bevinding, niet als standpunt.

Ontbrekende tegenstem: Een vertegenwoordiger van het ministerie van Justitie, de AIVD of een onafhankelijk veiligheidsexpert had een tegengeluid kunnen geven.

Brondieptecheck:

(a) FINANCIERING: Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Nationaal Coördinator tegen Racisme en Discriminatie (NCRD). De NCRD is een overheidsinstelling, gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken. Het mandaat van de NCRD is het bestrijden van racisme en discriminatie — dit creëert een structurele neiging om bevindingen te framen als discriminatieprobleem.

(b) MANDAAT: Het mandaat van de NCRD is niet compatibel met een volledig neutrale beoordeling van veiligheidswetgeving; de organisatie heeft institutioneel belang bij het aantonen van discriminatoire effecten.

D1 Belangenconflict: -1 — NCRD heeft institutioneel belang bij bevindingen die discriminatie aantonen

D2 Persoonlijk risico: 0 — Onderzoeker loopt geen persoonlijk risico

D3 Vakbekwaamheid: +1 — Sociaalwetenschappelijk onderzoek onder moskeebesturen is binnen competentiegebied

D4 Consistentie van mening: 0 — Geen eerdere uitspraken bekend uit transcript

D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Bevindingen worden deels onderbouwd met concrete voorbeelden (terrorijsten, bespionering)

D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron (onderzoeksrapport, niet primaire data gepresenteerd)

• TOTAAL: +1 → BRONNENVERKEERSLICHT: GEEL (-4 tot +4)

(c) VAKBEKWAAMHEID: Wordt de beoordeling als neutraal geframed terwijl ze structureel partijdig is? Ja. De onderzoeker wordt gepresenteerd als neutrale wetenschapper, terwijl het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van een organisatie met een expliciet anti-discriminatiemandaat. Dit is techniek nr. 2 (bronkeuze).

Expert 2: Militairen uit bataljon Roman D. (Amsterdam-steekpartij)

Tijdstempel: 02:39

Uitspraak: "Nieuwsuur sprak met militairen uit zijn bataljon. Daaruit bleek dat hij al langer met plannen rondliep om in een Europese gevangenis te belanden."

Inkadering: Anonieme bronnen; niet geïdentificeerd met naam, rang of verificatiemethode.

Ontbrekende tegenstem: Officieel standpunt van het Oekraïense leger of de ambassade ontbreekt.

Brondieptecheck:

(a) FINANCIERING: Anonieme militaire bronnen; geen financieringsstructuur toetsbaar.

Voorzitter: Schläpfer, David - **Contact:** kontakt@SVFAB.ch - **Adres:** SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

(b) MANDAAT: Anonieme getuigen hebben geen formeel mandaat; hun betrouwbaarheid is niet verifieerbaar vanuit het transcript.

D1 Belangenconflict: 0 — Onduidelijk; mogelijk belang bij bepaalde framing van collega-deserteur

D2 Persoonlijk risico: +1 — Militairen die spreken over een collega-deserteur lopen enig risico

D3 Vakbekwaamheid: +1 — Directe getuigen van gedrag van Roman D.

D4 Consistentie van mening: 0 — Niet toetsbaar

D5 Emotionalisering vs. data: 0 — Feitelijke beschrijving van gedrag

D6 Bronniveau: -1 — Anonieme secundaire bronnen

• TOTAAL: +1 → BRONNENVERKEERSLICHT: GEEL

(c) VAKBEKWAAMHEID: Structureel partijdig geframed als neutraal? Gedeeltelijk. Anonieme bronnen worden gepresenteerd als betrouwbare getuigen zonder verificatievoorbehoud.

Ontbrekende expertengroepen:

- Overheidswoordvoerder (reactie op moskee-onderzoek)
- Onafhankelijk veiligheidsexpert (AIVD-context, terrorismebestrijding)
- Juridisch expert (grondwettelijkheid federale troepen VS)

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Niet-geïdentificeerde onderzoeker/woordvoerder (moskee-item)	-1	0	+1	0	+1	0	+1	GEEL
Militairen uit bataljon Roman D. (Amsterdam-steekpartij)	0	+1	+1	0	0	-1	+1	GEEL

Samenvatting (matrixresultaat):

- Expert 1 (NCRD-onderzoeker): GEEL (+1) — structureel partijdig mandaat, niet als zodanig geïdentificeerd
- Expert 2 (anonieme militairen): GEEL (+1) — anonieme bronnen, niet verifieerbaar

2. BRONKEUZE

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Beweringen zonder primaire bron = strafpunten (geruchtcontrole)

Definitie: Welke bronnen worden geciteerd? Zijn ze divers en onafhankelijk?

Bron 1: Nationaal Coördinator tegen Racisme en Discriminatie (NCRD)

Tijdstempel: 05:01 — Uitspraak: "Dat is de uitkomst van een onderzoek onder 82 moskeebesturen in opdracht van de Nationaal Coördinator tegen Racisme en Discriminatie."

(a) Financiering en beheer: Overheidsinstelling, gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

(b) Structureel belangenconflict: De NCRD heeft een institutioneel mandaat om racisme en discriminatie aan te tonen en te bestrijden. Dit creëert een structurele neiging om onderzoeksresultaten te framen als discriminatieprobleem, ook wanneer alternatieve verklaringen mogelijk zijn.

(c) Ontbreekt een bron die een tegengeluid zou geven? Ja. Een reactie van het ministerie van Justitie, de AIVD of een onafhankelijk veiligheidsonderzoeker ontbreekt volledig.

Ontbrekende tegenbron: Wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit van anti-witwas- en terrorismebestrijdingswetgeving, of een reactie van de betrokken overheidsinstanties.

Bron 2: Anonieme Oekraïense militairen (Nieuwsuur)

Tijdstempel: 02:26 — Uitspraak: "Dat blijkt uit gesprekken die Nieuwsuur heeft gevoerd met militairen die met hem hebben gediend."

(a) Financiering en beheer: Nieuwsuur is een NPO-programma; de anonieme militairen zijn niet identificeerbaar.

(b) Structureel belangenconflict: Anonieme bronnen zijn niet toetsbaar op betrouwbaarheid of motief.

(c) Ontbreekt een tegenbron? Ja. Officieel standpunt van het Oekraïense ministerie van Defensie of de ambassade ontbreekt.

Geruchttoetsing (strafpunten):

Gerucht 1:

Tijdstempel: 02:42

Bewering: "Daaruit bleek dat hij al langer met plannen rondliep om in een Europese gevangenis te belanden."

Woordmarkering: "bleek" — suggereert zekerheid op basis van anonieme bronnen

Primaire bron aanwezig: Nee — strafpunt (+1)

Gerucht 2:

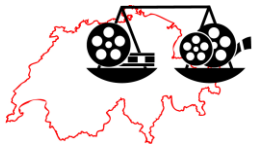
Tijdstempel: 02:20

Bewering: "Al voor zijn vertrek uit Oekraïne heeft hij gezegd dat hij in een Europese gevangenis wilde belanden."

Woordmarkering: Geen expliciete twijfelmarkering; gepresenteerd als vaststaand feit op basis van anonieme getuigen

Primaire bron aanwezig: Nee — strafpunt (+1)

Samenvatting: De bronkeuze in het moskee-item is eenzijdig: uitsluitend een overheidsinstelling met een anti-discriminatiemandaat, zonder tegenperspectief. Het Amsterdam-item steunt op niet-verifieerbare anonieme bronnen die als vaststaand worden gepresenteerd. Twee strafpunten voor beweringen zonder primaire bron.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

3. TIJDSVERDELING

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Verdeling van spreektijd tussen verschillende posities.

Geschatte spreektijd:

- Graz-schietpartij (verslaggeving): ca. 2 min. 15 sec. (ca. 12%)
- Amsterdam-steekpartij (verslaggeving): ca. 1 min. 30 sec. (ca. 8%)
- Los Angeles/Trump (verslaggeving): ca. 1 min. (ca. 6%)
- Moskee-item (onderzoeker aan het woord): ca. 1 min. 15 sec. (ca. 7%)
- Coalitiecrisis (politici aan het woord): ca. 1 min. 15 sec. (ca. 7%)
- Sportnieuws (Memphis Depay, tennis, wielrennen): ca. 7 min. (ca. 39%)
- Overig (Amalia, Marengo, POW-uitwisseling, weer, aankondigingen): ca. 3 min. 45 sec. (ca. 21%)
- Presentatoren: ca. 18 min. totaal (inclusief bovenstaande items)

Politieke spreektijd:

- Geert Wilders (PVV): ca. 25 sec.
- Dilan Yeşilgöz (VVD, indirect/direct): ca. 10 sec.
- Niet-geïdentificeerde oppositiepoliticus: ca. 20 sec.
- Niet-geïdentificeerde politicus (NSC-achtig): ca. 15 sec.

Samenvatting: De tijdsverdeling is inherent aan het nieuwsformat; sportnieuws domineert met ca. 39%. Binnen het politieke segment krijgt Wilders relatief de meeste directe spreektijd (ca. 25 sec.), maar het verschil is niet extreem. De eenzijdigheid in het moskee-item (uitsluitend pro-onderzoek-perspectief, geen overheidsreactie) is problematischer dan de absolute tijdsverdeling.

4. WEGLATING (Selectieve weglating)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wat wordt niet getoond, hoewel relevant?

Weglating 1:

Context: Overheidsreactie op het moskee-onderzoek ontbreekt volledig.

Relevant bij: 04:52–06:06

Effect: Het item presenteert uitsluitend het perspectief van moskeebesturen en de NCRD-onderzoeker. De overheid — die in het onderzoek wordt bekritiseerd — krijgt geen spreektijd. Dit creëert een eenzijdig beeld waarbij overheidsbeleid als discriminatoir wordt gepresenteerd zonder weerwoord.

Weglating 2:

Context: Vergelijking met behandeling van andere religieuze gemeenschappen door de overheid ontbreekt.

Relevant bij: 05:24 — "het feit dat er wet- en regelgeving is die echt heel disproportioneel uitwerken voor moskeeën"

Effect: Zonder vergelijking met kerken, synagogen of andere religieuze instellingen is het onmogelijk te beoordelen of de wetgeving specifiek islamitisch gericht is of algemeen van toepassing. De weglating versterkt de suggestie van gerichte discriminatie.

Weglating 3:

Context: Motivatie van de dader in Graz ontbreekt, maar ook elke beleidsmatige duiding.

Relevant bij: 02:11 — "Waarom hij het deed, is niet bekend."

Effect: De uitzending eindigt het Graz-item zonder enige duiding over preventie, wapenwetgeving of schoolveiligheid. Dit is een gemiste kans voor contextualisering, hoewel het ook een eerlijke weergave van de stand van zaken kan zijn.

Samenvatting: De meest significante weglating is de afwezigheid van een overheidsreactie op het moskee-onderzoek. Dit maakt het item structureel eenzijdig, ook al is de verslaggeving op zichzelf feitelijk correct.

Ontbrekende stemmen

- Woordvoerder ministerie van Justitie en Veiligheid: Had kunnen reageren op de bevindingen van het moskee-onderzoek en het overheidsbeleid kunnen toelichten.
- Veiligheidsexpert (AIVD of academisch): Had de balans tussen terrorismebestrijding en burgerrechten kunnen duiden.
- Vertegenwoordiger niet-islamitische religieuze organisatie: Had kunnen aangeven of vergelijkbare wetgeving ook voor hen problematisch uitwerkt, ter contextualisering.
- Oostenrijkse onderwijsexpert of beleidsmaker: Had kunnen ingaan op preventiebeleid en schoolveiligheid na de Graz-schietpartij.
- Oekraïense ambassade of officiële woordvoerder: Had het officiële standpunt van Oekraïne over de deserteur kunnen geven.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

- Juridisch expert grondwettelijk recht (VS): Had de rechtmatigheid van Trumps inzet van federale troepen in Los Angeles kunnen beoordelen.
- Slachtoffer of nabestaande Graz-schietpartij: Had een menselijk perspectief kunnen geven naast de feitelijke verslaggeving.
- Niet-geïdentificeerde oppositiepoliticus: De geciteerde oppositiestem (08:09) is niet geïdentificeerd; meerdere oppositiepartijen ontbreken volledig.

5. CIJFERGEBRUIK

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Volledige cijfers omvatten: absoluut getal, aandeel (%) en trend

Definitie: Selectief of misleidend gebruik van statistieken.

Driehoekstoets: Bij cijfers die als argument of bewijs worden ingezet, worden drie dimensies getoetst:

- (a) Absolute waarde — het ruwe getal
- (b) Aandeel — percentage, per hoofd, in verhouding
- (c) Trend — ontwikkeling over tijd

Bevinding 1:

Tijdstempel: 04:52

Cijfer: "7 op de 10 moskee-besturen hebben weinig vertrouwen in de overheid."

Dimensies: (a) Absolute waarde aanwezig (70%); (b) Aandeel aanwezig (70% van 82 besturen); (c) Trend ontbreekt — is dit vertrouwen gestegen of gedaald ten opzichte van eerdere metingen?

Ontbrekende context: Het transcript vermeldt wel dat "het vertrouwen de afgelopen jaren behoorlijk gedaald" is (05:05), maar zonder concrete vergelijkingscijfers of tijdreeks.

Effect: De 70%-claim wordt als alarmerend gepresenteerd zonder referentiepunt; onduidelijk is of dit een historisch dieptepunt is of een langdurig stabiel patroon.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 04:59

Cijfer: "onderzoek onder 82 moskeebesturen"

Dimensies: (a) Absolute waarde aanwezig (82); (b) Aandeel ontbreekt — hoeveel moskeeën zijn er in Nederland in totaal? 82 van hoeveel?

Ontbrekende context: Nederland telt naar schatting 450–500 moskeeën. 82 besturen vertegenwoordigt ca. 17–18% van het totaal. Dit is een relevante beperking van de representativiteit die niet wordt vermeld.

Effect: De indruk wordt gewekt dat het onderzoek representatief is voor alle Nederlandse moskeeën, terwijl het een selecte steekproef betreft.

Samenvatting: Twee gevallen van onvolledige cijferpresentatie: de 70%-claim mist een tijdreeks, en de steekproefomvang (82 van ca. 450–500 moskeeën) wordt niet gecontextualiseerd. Dit zijn geen grove manipulaties, maar wel relevante omissies die het beeld vertekenen.

6. GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)

1/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Diskreditering door associatie met negatieve groepen of ideeën.

Associatie 1:

Tijdstempel: 07:25

Citaat: "De VVD probeert Geert Wilders met zijn PVV te isoleren."

Techniek: De presentator beschrijft de VVD-strategie als "isoleren" van Wilders — een term met negatieve connotaties (uitsluiting, quarantaine). Dit is echter een feitelijke beschrijving van een politieke strategie, niet een expliciete associatie met negatieve groepen.

Effect: Licht negatieve framing van de VVD-strategie als uitsluitingspolitiek, maar niet ernstig genoeg voor een hoge score.

Geen personen geframed als "complottheoreticus" of vergelijkbaar in deze uitzending.

Samenvatting: Geen significante guilt-by-association-technieken aangetroffen. De term "isoleren" bij de VVD-strategie is licht negatief geframed maar blijft binnen de grenzen van normale politieke verslaggeving.

7. TIMING

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Strategische plaatsing van informatie (begin/midden/einde).

Bevinding 1:

Positie: 00:05–02:14 (begin)

Inhoud: De uitzending opent met de schietpartij in Graz (11 doden) en de Oekraïense deserteur in Amsterdam. Beide items zijn emotioneel zwaar geladen.

Timing-effect: Het plaatsen van geweldsnieuws aan het begin van de uitzending maximaliseert de emotionele impact en stelt de toon voor de rest van de uitzending. Dit is een standaard nieuwspraktijk, maar heeft het effect dat kijkers in een verhoogde staat van alertheid het politieke nieuws consumeren.

Bevinding 2:

Positie: 04:52–06:06 (midden)

Inhoud: Het moskee-item volgt direct na het Los Angeles-item over immigratiedienst en protesten.

Timing-effect: De plaatsing van het moskee-item direct na het item over overheidsop treden tegen immigranten in de VS creëert een impliciete thematische verbinding tussen overheidsop treden en minderheden, ook al is er geen expliciete koppeling. Dit kan de perceptie van het moskee-item beïnvloeden.

Bevinding 3:

Positie: 07:15–08:29 (midden-laag)

Inhoud: Het coalitie-item wordt geplaatst na het moskee-item en vóór het sportnieuws.

Timing-effect: Het politieke nieuws wordt ingeklemd tussen het moskee-item en het sportnieuws, wat de politieke impact relatieveert. Wilders' uitspraak "Dit is nog maar het begin" (07:39) krijgt geen follow-up of duiding.

Samenvatting: De timing van het moskee-item direct na het Los Angeles-item creëert een impliciete thematische verbinding die niet expliciet wordt gemaakt. De opening met zwaar geweldsnieuws is standaard nieuwspraktijk maar heeft een emotioneel primingeffect.

8. SELECTIEVE VERONTWAARDIGING

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Verontwaardiging = bias. Selectieve verontwaardiging versterkt de bevinding. Score = verontwaardigingsgraad (0–5) + selectiviteit (0–5)

Definitie: Verontwaardiging bij bepaalde posities, maar niet bij vergelijkbare andere.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling wordt het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd. Een reactie kan alleen als selectief worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere posities geen analoge reactie opleverden.

Scoreberekening:

Score = Verontwaardigingsgraad (0-5) + Selectiviteit (0-5)

Bevinding 1:

Tijdstempel: 04:01

Uitlokkende gebeurtenis: Inzet van federale troepen en mariniers door Trump in Los Angeles

Reactie: "Lokale autoriteiten zijn woedend."

Vergelijking: Bij de beschrijving van de coalitiecrisis (07:15–08:29) worden politici geciteerd die elkaar aanvallen, maar de presentator gebruikt geen emotioneel geladen termen als "woedend" voor Nederlandse politici.

Asymmetrie: De term "woedend" wordt uitsluitend gebruikt voor de reactie op Trump, niet voor vergelijkbare politieke conflicten in Nederland. Dit is echter een citaat van lokale autoriteiten, niet een redactioneel oordeel van de presentator.

Verontwaardigingsgraad: 1/5 — Eenmalig, mild

Selectiviteit: 1/5 — Lichte asymmetrie, maar het betreft een citaat

Samenvatting: Geen significante selectieve verontwaardiging aangetroffen. De term "woedend" bij het Los Angeles-item is een citaat van lokale autoriteiten, niet een redactioneel oordeel. De uitzending toont over het geheel geen uitgesproken emotionele asymmetrie tussen politieke posities.

9. VOLLEDIGHEID (Selectieve weglating — totaalbeeld)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe volledig geeft de uitzending het onderwerp weer? Worden relevante perspectieven, feiten of actoren systematisch weggelaten?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 04:52–06:06

Ontbrekend perspectief/feit: Overheidsreactie op het moskee-onderzoek

Relevantie: Het onderzoek bevat ernstige beschuldigingen aan het adres van de overheid (bespionering, disproportionele wetgeving, terroristen). Hoer en wederhoor is een basisprincipe van journalistiek.

Effect: Het item presenteert uitsluitend het perspectief van de bekritiseerde partij (moskeebesturen) en de opdrachtgever van het onderzoek (NCRD), zonder reactie van de bekritiseerde partij (de overheid). Dit is een structurele eenzijdigheid.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 05:24

Ontbrekend perspectief/feit: Vergelijking met behandeling van andere religieuze gemeenschappen

Relevantie: De claim dat wetgeving "disproportioneel uitwerkt voor moskeeën" vereist een vergelijkingsbasis om te kunnen beoordelen of er sprake is van gerichte discriminatie of algemene toepassing.

Effect: Zonder vergelijking wordt de suggestie van specifieke islamofobe wetgeving versterkt, ook al kan de wetgeving neutraal van opzet zijn.

Bevinding 3:

Tijdstempel: 07:15–08:29

Ontbrekend perspectief/feit: Inhoudelijke programmaposities van de coalitie- en oppositiepartijen

Relevantie: Het coalitie-item beperkt zich tot persoonlijke aanvallen en strategische positionering. Kijkers krijgen geen inzicht in de inhoudelijke geschilpunten die tot de val van het kabinet hebben geleid.

Effect: De politieke berichtgeving reduceert complexe beleidsconflicten tot persoonlijke vetes, wat de informatieve waarde voor kijkers beperkt.

Samenvatting: De meest significante volledigheidsgrepen betreffen het moskee-item (geen overheidsreactie, geen vergelijkingsperspectief) en het coalitie-item (geen inhoudelijke duiding). Dit zijn structurele omissies die het totaalbeeld van beide onderwerpen vertekenen.

Softfacts — 6 kwalitatieve technieken

10. FRAMING (Kader stellen)

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Hoe wordt het onderwerp fundamenteel ingekaderd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 04:52

Citaat: "7 op de 10 moskee-besturen hebben weinig vertrouwen in de overheid."

Manipulatie: Het item wordt ingekaderd als een probleem van overheidsgedrag jegens moskeeën, niet als een wederzijds vertrouwensprobleem of een veiligheidsvraagstuk. De kop presenteert de bevinding als vaststaand feit, niet als zelfrapportage van een betrokken partij.

Waarom problematisch: Kijkers worden aangestuurd om het item te lezen als bewijs van overheidsfalende, terwijl het gaat om de perceptie van 82 (van ca. 450–500) moskeebesturen, onderzocht door een organisatie met een anti-discriminatiemandaat.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 05:47

Citaat: "We hebben gezien dat er is bespioneerd in moskeeën waarmee de rijksoverheid haar eigen regels ook heeft overtreden."

Manipulatie: Deze ernstige beschuldiging wordt gepresenteerd zonder verificatie, bronvermelding of overheidsreactie. Het frame is: de overheid heeft de wet overtreden.

Waarom problematisch: Een beschuldiging van illegale bespionering vereist journalistieke verificatie en hoor en wederhoor. Het presenteren ervan als vaststaand feit zonder weerwoord is een framingkeuze die de overheid bij voorbaat schuldig verklaart.

Bevinding 3:

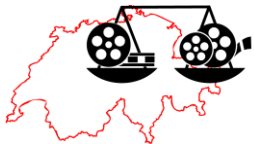
Tijdstempel: 07:25

Citaat: "De VVD probeert Geert Wilders met zijn PVV te isoleren."

Manipulatie: Het gebruik van "isoleren" framt de VVD-strategie als uitsluiting en marginalisering, terwijl de VVD zelf spreekt over "geen zaken doen met iemand die onbetrouwbaar is." Het frame van "isoleren" heeft connotaties van politieke quarantaine.

Waarom problematisch: Een neutralere formulering zou zijn: "De VVD sluit samenwerking met de PVV uit." Het gekozen frame beïnvloedt de perceptie van de VVD-strategie als aanvallend en exclusief.

Samenvatting: Het meest significante framingprobleem betreft het moskee-item, dat wordt ingekaderd als bewijs van overheidsfalende zonder verificatie of tegenperspectief. Het coalitie-item gebruikt licht negatief geladen terminologie voor de VVD-strategie.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

11. WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Welke taal wordt gebruikt? Welke connotaties worden gezet?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 07:25

Citaat: "De VVD probeert Geert Wilders met zijn PVV te isoleren."

Manipulatie: "Isoleren" heeft connotaties van uitsluiting, quarantaine en marginalisering.

Waarom problematisch: Neutraal alternatief zou zijn: "De VVD sluit coalitiesamenwerking met de PVV uit" of "De VVD distantieert zich van de PVV."

Bevinding 2:

Tijdstempel: 05:19

Citaat: "Moskeeën hebben last van dat ze als een soort veiligheidsrisico gezien worden."

Manipulatie: "Last hebben van" is een emotioneel geladen formulering die de moskeeën positioneert als slachtoffer van onterechte perceptie. De formulering "als een soort veiligheidsrisico gezien worden" impliceert dat deze perceptie onjuist is, zonder dit te onderbouwen.

Waarom problematisch: Neutraal alternatief: "Moskeeën geven aan dat zij door de overheid als veiligheidsrisico worden beschouwd." Dit laat de vraag of die perceptie terecht is open.

Bevinding 3:

Tijdstempel: 09:09

Citaat: "En dit is hem dan. Dit is hem."

Manipulatie: Geen politieke manipulatie; dit is enthousiaste sportverslaggeving bij het Depay-record. Geen problematische connotatie.

Waarom problematisch: Niet van toepassing — dit is een neutrale bevinding.

Samenvatting: De meest problematische woordkeuzes betreffen het moskee-item ("last hebben van", "als een soort veiligheidsrisico gezien worden") en het coalitie-item ("isoleren"). Beide keuzes sturen de perceptie van de kijker in een bepaalde richting zonder dat dit journalistiek noodzakelijk is.

12. MODERATIEGEDRAG

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Asymmetrie in doorvragen, onderbrekingen, sympathiebetuigingen.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling wordt het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd. Een interventie kan alleen als asymmetrisch worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere gasten geen analoge interventie opleverden.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 07:39

Uitlokkende gebeurtenis: Wilders doet een uitgesproken politieke claim ("Dit is nog maar het begin. Wij zullen veel verder gaan stijgen.")

Citaat (presentator): [Geen doorvraag of tegenwerping zichtbaar in transcript]

Vergelijking: Bij de oppositiestem (08:09) wordt evenmin doorgevraagd.

Asymmetrie: Niet aantoonbaar — geen van de politici wordt doorgevraagd. Dit is inherent aan het nieuwsformat waarbij politici worden geciteerd, niet geïnterviewd.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 08:07

Uitlokkende gebeurtenis: Wilders zegt: "U ziet het eigenlijk als compliment?"

Citaat (presentator/interviewer): "Absoluut." — Dit is een antwoord van Wilders zelf, niet van de presentator. De vraag "U ziet het eigenlijk als compliment?" is een zachte, niet-kritische vraag.

Vergelijking: Aan de oppositiepoliticus (08:09) wordt geen vergelijkbare vraag gesteld.

Asymmetrie: De vraag aan Wilders is zacht en geeft hem ruimte zijn narratief te versterken. Of dit asymmetrisch is ten opzichte van andere gasten is niet volledig toetsbaar vanuit het transcript, omdat andere gasten niet worden geïnterviewd maar geciteerd.

Samenvatting: Het moderatiegedrag is moeilijk volledig te beoordelen vanuit het transcript, omdat de meeste politici worden geciteerd en niet live geïnterviewd. De vraag aan Wilders ("U ziet het eigenlijk als compliment?") is zacht, maar er is onvoldoende vergelijkingsmateriaal om een duidelijke asymmetrie vast te stellen.

13. VRAGEN-ASYMMETRIE

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Verschillende hardheid/zachtheid van vragen aan verschillende personen.

Asymmetrie 1:

Aan Wilders, 08:07: "U ziet het eigenlijk als compliment?" — zacht

Aan oppositiepoliticus, 08:09: [Geen directe vraag zichtbaar in transcript; citaat wordt gepresenteerd zonder interviewcontext] — niet toetsbaar

Vergelijking: De enige toetsbare vraag in het politieke segment is de zachte vraag aan Wilders. Er is geen vergelijkbare harde vraag aan een andere politicus, maar ook geen harde vraag aan Wilders. De asymmetrie is beperkt maar aanwezig.

Asymmetrie 2:

Aan onderzoeker/woordvoerder moskee-item: [Geen kritische doorvraag zichtbaar in transcript]

Aan overheidsvertegenwoordiger: [Niet aanwezig in uitzending]

Vergelijking: De onderzoeker wordt niet kritisch bevraged over de representativiteit van het onderzoek (82 van ca. 450–500 moskeeën) of het mandaat van de NCRD. Een overheidsvertegenwoordiger is niet aanwezig om te bevragen.

Samenvatting: De vragen-asymmetrie is beperkt maar aanwezig: de enige toetsbare vraag aan een politicus (Wilders) is zacht, en de onderzoeker in het moskee-item wordt niet kritisch bevraged over methodologie of mandaat.

14. FALSE BALANCE

2/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Kunstmatige evenwichtigheid ondanks feitelijk onevenwicht.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 07:15–08:29

Constructie: Het coalitie-item presenteert PVV, VVD en één oppositiestem als drie gelijkwaardige perspectieven op de coalitiecrisis.

Analyse: Dit is geen klassieke false balance (waarbij een minderheidsstandpunt gelijkwaardig wordt gepresenteerd aan een wetenschappelijke consensus), maar eerder een vereenvoudiging van een complexe politieke situatie tot drie citaten. De oppositie bestaat uit meerdere partijen met verschillende standpunten; het reduceren tot één niet-geïdentificeerde stem is een vorm van kunstmatige vereenvoudiging.

Samenvatting: Geen ernstige false balance aangetroffen. Het coalitie-item vereenvoudigt de politieke situatie, maar dit is inherent aan het nieuwsformat. Score laag omdat het geen klassieke false balance betreft.

15. AGENDA-SETTING

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wat geldt als normaal/vanzelfsprekend? Wat komt niet op de agenda?

Bevinding 1:

Agenda-element: Het wantrouwen van moskeebesturen in de overheid wordt gepresenteerd als een urgent maatschappelijk probleem dat structureel overleg vereist.

Tijdstempel: 05:56 — Bewijs: "Niet alleen praten als er wat aan de hand is, maar structureel overleg als gelijkwaardige gesprekspartners. Dat is nodig om het vertrouwen te herstellen, zeggen de onderzoekers."

Alternatieve agenda: De vraag of de veiligheidswetgeving die moskeeën als problematisch ervaren, effectief is in het bestrijden van terrorisme en witwassen, komt niet op de agenda. Evenmin de vraag of het wantrouwen van moskeebesturen representatief is voor de bredere moslimgemeenschap.

Bevinding 2:

Agenda-element: De coalitiecrisis wordt gepresenteerd als een conflict tussen personen (Wilders vs. Yeşilgöz), niet als een beleidsconflict.

Tijdstempel: 07:19 — Bewijs: "Vooral PVV en VVD vechten elkaar verbaal de tent uit."

Alternatieve agenda: De inhoudelijke geschilpunten die tot de val van het kabinet hebben geleid (asielbeleid, begrotingsdiscipline, rechtsstaat) komen niet op de agenda. Kijkers worden niet geïnformeerd over de beleidsinhoud van het conflict.

Bevinding 3:

Agenda-element: De schietpartij in Graz wordt gepresenteerd als een humanitaire tragedie, niet als een beleidsmatig vraagstuk.

Tijdstempel: 02:11 — Bewijs: "Waarom hij het deed, is niet bekend."

Alternatieve agenda: Wapenwetgeving, schoolveiligheid, preventie van geweld door jongeren en de rol van geestelijke gezondheidszorg komen niet op de agenda.

Samenvatting: De agenda-setting in deze uitzending is deels inherent aan het nieuwsformat (beperkte tijd per item), maar de keuze om het moskee-item te framen als een overheidsfalenprobleem zonder beleidsmatige context, en de coalitiecrisis te reduceren tot een persoonlijk conflict, zijn redactionele keuzes die de informatieve waarde beperken.

HOOFDSTUK 4 — TOTAALBEOORDELING

Overzicht individuele scores

Nr.	Criterium	Type	Score	Hoofdbevinding (1 zin)
1	Expertenkeuze	H	6	NCRD-onderzoeker heeft structureel partijdig mandaat, niet als zodanig geïdentificeerd; anonieme militaire bronnen niet verifieerbaar
2	Bronkeuze	H	5	Twee strafpunten voor beweringen zonder primaire bron; NCRD als enige bron in moskee-item zonder tegenbron
3	Tijdsverdeling	H	3	Sportnieuws domineert (39%); politieke spreektijd beperkt maar niet extreem asymmetrisch
4	Weglating	H	6	Overheidsreactie op moskee-onderzoek volledig afwezig; geen vergelijking met andere religieuze gemeenschappen
5	Cijfergebruik	H	3	70%-claim mist tijdreeks; steekproefomvang (82 van ca. 450–500 moskeeën) niet gecontextualiseerd
6	Schuld door associatie	H	1	Geen significante contactschuld-technieken; "isoleren" licht negatief geframed
7	Timing	H	4	Moskee-item direct na Los Angeles-item creëert impliciete thematische verbinding; emotionele opening met geweldsnieuws
8	Selectieve verontwaardiging	H	2	"Woedend" uitsluitend bij Trump-item; geen significante asymmetrie
9	Volledigheid	H	6	Structurele eenzijdigheid in moskee-item; coalitie-item mist inhoudelijke duiding
10	Framing	S	5	Moskee-item geframed als bewijs van overheidsfalende zonder verificatie of tegenperspectief
11	Woordkeuze	S	4	"Last hebben van", "isoleren" sturen perceptie zonder journalistieke noodzaak
12	Moderatiegedrag	S	3	Zachte vraag aan Wilders; onvoldoende vergelijkingsmateriaal voor duidelijke asymmetrie
13	Vragen-asymmetrie	S	3	Enige toetsbare vraag aan politicus (Wilders) is zacht; onderzoeker niet kritisch bevroegd
14	Schijnbalans	S	2	Geen klassieke false balance; coalitie-item vereenvoudigt politieke situatie
15	Agenda-setting	S	5	Moskee-item en coalitie-item missen beleidsmatige context; persoonlijk conflict domineert over inhoud

Resultaten

- HARDFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 1–9): 4,0 / 10
- SOFTFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 10–15): 3,7 / 10

- TOTAALSCORE (gemiddelde alle 15 criteria): 3,8 / 10

Dominante technieken

- 1. Weglating (score 6):** De meest significante techniek in deze uitzending is de systematische weglating van het overheidsstandpunt in het moskee-item. Een onderzoek dat ernstige beschuldigingen bevat aan het adres van de overheid (illegale bespionering, disproportionele wetgeving) wordt gepresenteerd zonder enige reactie van de bekritiseerde partij. Dit is een schending van het hoor-en-wederhoor-principe en creëert een structureel eenzijdig beeld.
- 2. Expertenkeuze (score 6):** De NCRD-onderzoeker wordt gepresenteerd als neutrale wetenschapper, terwijl de NCRD een overheidsinstelling is met een expliciet anti-discriminatiemandaat. Dit mandaat maakt een volledig neutrale beoordeling van veiligheidswetgeving structureel onwaarschijnlijk. Het niet identificeren van de spreker met naam en functie versterkt de schijn van neutraliteit.
- 3. Framing (score 5):** Het moskee-item wordt ingekaderd als bewijs van overheidsfalende, en het coalitie-item als een persoonlijk conflict. Beide framingkeuzes beperken de informatieve waarde voor kijkers en sturen de perceptie in een bepaalde richting zonder dat dit journalistiek noodzakelijk is.

Kernboodschappen van de uitzending

****BOODSCHAP 1 (INHOUDELIJK):** ** "De Nederlandse overheid heeft het vertrouwen van moslimgemeenschappen geschonden door disproportionele en mogelijk illegale behandeling van moskeeën."

Techniek: Framing, weglating (geen overheidsreactie), expertenkeuze (NCRD als enige bron) — Bewijs: 04:52, 05:47

****BOODSCHAP 2 (PERSOONLIJK):** ** "Geert Wilders is een onbetrouwbare politicus die door de VVD wordt geïsoleerd, maar zichzelf als winnaar ziet."

Techniek: Woordkeuze ("isoleren"), zachte vraagstelling, timing — Bewijs: 07:25, 08:07

****BOODSCHAP 3 (MAATSCHAPPELIJK):** ** "Geweld en instabiliteit — zowel internationaal (Graz, Los Angeles) als nationaal (Amsterdam, coalitiecrisis) — zijn de dominante realiteit, maar het leven gaat door (Depay-record als positief sluitstuk)."

Techniek: Agenda-setting, timing (emotionele opening, positief sportnieuws als afsluiting) — Bewijs: 00:05, 09:05

Motivering: De uitzending scoort 3,8/10, wat valt in de categorie "lichte tendens." De meest significante problemen betreffen het moskee-item, dat structureel eenzijdig is door de afwezigheid van een overheidsreactie en het gebruik van een partijdig gefinancierde onderzoeksinstelling als enige bron. Dit is een schending van het hoor-en-wederhoor-principe dat onder Mediawet Art. 2.1 vereist is. De overige items zijn grotendeels feitelijk correct, maar missen diepgang en contextualisering. De uitzending vertoont geen systematische politieke agenda, maar de redactionele keuzes in het moskee-item wijken af van de eisen van pluriforme en evenwichtige berichtgeving.

CONCLUSIE

De NOS-avonduitzending van vermoedelijk juni 2025 is een regulier nieuwsprogramma dat op de meeste onderdelen feitelijk correct rapporteert, maar op twee punten significant tekortschiet in de eisen van Mediawet Art. 2.1. Ten eerste wordt het moskee-item gepresenteerd zonder overheidsreactie op ernstige beschuldigingen, wat een schending is van het hoor-en-wederhoor-principe en de eis van evenwichtige berichtgeving. Ten tweede wordt de NCRD — een overheidsinstelling met een expliciet anti-discriminatiemandaat — gepresenteerd als neutrale onderzoeksinstantie, zonder dat dit mandaat wordt geïdentificeerd of geproblematiseerd. De coalitieberichtgeving is inhoudelijk oppervlakkig en reduceert complexe beleidsconflicten tot persoonlijke vetes, wat de informatieve waarde voor kijkers beperkt. De totaalscore van 3,8/10 wijst op een lichte tendens, niet op systematische manipulatie; de geconstateerde gebreken zijn deels inherent aan het nieuwsformat maar deels ook vermijdbare redactionele keuzes.

TOTAAL EVALUATIE VAN DE 15 CRITERIA

Individuele scores — Alle 15 criteria

Nr.	Criterium	Score	Classificatie
1	EXPERTENKEUZE	6	●●●
2	BRONKEUZE	5	●●●
3	TIJDSVERDELING	3	●●
4	WEGLATING (Selectieve weglating)	6	●●●
5	CIJFERGEBRUIK	3	●●
6	GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)	1	●
7	TIMING	4	●●
8	SELECTIEVE VERONTWAARDIGING	2	●
9	VOLLEDIGHEID (Selectieve weglating — totaalbeeld)	6	●●●
10	FRAMING (Kader stellen)	5	●●●
11	WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN	4	●●
12	MODERATIEGEDRAG	3	●●
13	VRAGEN-ASYMMETRIE	3	●●
14	FALSE BALANCE	2	●
15	AGENDA-SETTING	5	●●●

HARDFACTS-SCORE (1-8)

4.0/10

Lichte onevenwichtigheid

SOFTFACTS-SCORE (9-14)

3.7/10

Lichte onevenwichtigheid

TOTAALSCORE

3.9/10

Lichte onevenwichtigheid

Gemiddelde van Hardfacts en Softfacts

SLEUTEL — Betekenis van de scores

Individuele scores per criterium (0–10)

0	Geen bevinding	Geen relevante afwijking vastgesteld.
1–2	Zwakke bevinding	Lichte afwijking zonder wezenlijke aantasting van de evenwichtigheid.
3–4	Lichte tot matige bevinding	Herkenbare tendens; geringe tot matige impact.
5	Matige bevinding met impact	Relevante onevenwichtigheid die het meningsvormingspotentieel van het publiek beïnvloedt.
6	Aanzienlijke bevinding (drempel)	Scores vanaf 6 worden aangemerkt als 'aanzienlijke bevindingen'.
7	Aanzienlijke bevinding	Duidelijke, goed gedocumenteerde onevenwichtigheid met duidelijke impact.
8–9	Ernstige bevinding	Uitgesproken onevenwichtigheid; meerdere gedocumenteerde individuele bevindingen in dit criterium.
10	Maximale ernst	Systematische, doorgaande onevenwichtigheid in dit criterium.

Geaggregeerde afwijkingsindex — Interpretatiebereiken

0.0 – 2.5	Onopvallend	Geen wezenlijke patronen waarneembaar; uitzending voldoet aan het evenwichtigheidsgebod.
2.6 – 4.0	Lichte onevenwichtigheid	Geïsoleerde afwijkingen; statistisch zichtbaar, maar binnen tolerantiebereik.
4.1 – 6.0	Aanzienlijke onevenwichtigheid	Meerdere aanzienlijke bevindingen; relevante aantasting van perspectiefverscheidenheid.
6.1 – 8.0	Ernstige afwijking van het evenwichtigheidsgebod. Hoge mate van afwijking	Uitgesproken patronen over uitzendingen heen; hoge impact.
8.1 – 10	Fundamentele systemische eenzijdigheid. Zeer hoge mate van bias	Maximale ernst over bijna alle criteria; systematisch eenzijdige berichtgeving.

Partijpolitieke bias (-5 tot +5)

-5 tot -3	Sterk benadeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk benadeeld.
-2 tot -1	Licht benadeeld	Herkenbaar maar gering nadeel.
0	Neutraal	Geen waarneembare bevoordeling of benadeling.
+1 tot +2	Licht bevoordeeld	Herkenbare maar geringe bevoordeling.
+3 tot +5	Sterk bevoordeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk bevoordeeld.

HOOFDSTUK 5 — JURIDISCHE BEOORDELING (Mediawet Art. 2.1)

Beoordeling op grond van Mediawet Art. 2.1

De Mediawet vereist pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving door de publieke omroep.

Overtreding 1:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — eis van evenwichtige berichtgeving

Feitelijke omschrijving: Het moskee-item (04:52–06:06) bevat ernstige beschuldigingen aan het adres van de Nederlandse overheid, waaronder illegale bespionering van moskeeën en disproportionele toepassing van anti-witwas- en terrorismebestrijdingswetgeving. De overheid krijgt geen spreektijd om te reageren.

Bewijs: Tijdstempel 05:47 — Citaat: "We hebben gezien dat er is bespioneerd in moskeeën waarmee de rijksoverheid haar eigen regels ook heeft overtreden."

Beoordeling: Het presenteren van ernstige beschuldigingen zonder hoor en wederhoor is in strijd met de eis van evenwichtige berichtgeving onder Mediawet Art. 2.1. Dit is geen kwestie van politieke kleur, maar van journalistiek basisprincipe: de bekritiseerde partij dient de gelegenheid te krijgen te reageren.

Overtreding 2:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — eis van pluriforme berichtgeving

Feitelijke omschrijving: Het moskee-item gebruikt uitsluitend de NCRD als onderzoeksbron. De NCRD is een overheidsinstelling met een expliciet mandaat om racisme en discriminatie te bestrijden, wat een structureel belang creëert bij het aantonen van discriminatoire effecten. Geen alternatieve onderzoeksbron of tegenperspectief wordt geciteerd.

Bewijs: Tijdstempel 05:01 — Citaat: "Dat is de uitkomst van een onderzoek onder 82 moskeebesturen in opdracht van de Nationaal Coördinator tegen Racisme en Discriminatie."

Beoordeling: Het gebruik van uitsluitend een partijdig gefinancierde bron zonder identificatie van het mandaat of presentatie van een alternatief perspectief is in strijd met de eis van pluriforme berichtgeving. Mediawet Art. 2.1 vereist dat het totale aanbod pluriform is; binnen een enkel item is eenzijdigheid aanvaardbaar mits gecompenseerd, maar de afwezigheid van enig tegenperspectief in dit item is problematisch.

Geen overtreding — overige items:

De overige items (Graz, Amsterdam, Los Angeles, coalitiecrisis, sport, weer) vertonen geen significante overtredingen van Mediawet Art. 2.1. De berichtgeving is feitelijk correct, de tijdsverdeling is niet extreem asymmetrisch, en de politieke items geven meerdere partijen spreektijd, ook al is de diepgang beperkt.

Totaalbeoordeling Mediawet Art. 2.1

De uitzending voldoet op de meeste onderdelen aan de eisen van Mediawet Art. 2.1, maar het moskee-item vertoont twee aantoonbare gebreken: de afwezigheid van hoor en wederhoor bij ernstige beschuldigingen aan het adres van de overheid, en het gebruik van een structureel partijdig gefinancierde bron als enige onderzoeksinstantie. Deze gebreken zijn niet van dien aard dat zij een systematische schending van de pluriformiteitseis vormen, maar zij zijn wel vermijdbaar en wijken af van de journalistieke standaarden die de Mediawet beoogt te waarborgen. In het kader van een eventuele klachtprocedure bij het Commissariaat voor de Media zou het moskee-item het meest kwetsbare onderdeel van de uitzending zijn.

HOOFDSTUK 6 — Brondieptecheck

1. Nationaal Coördinator tegen Racisme en Discriminatie (NCRD)

- 1. FINANCIERING:** De NCRD is een overheidsinstelling, ingesteld bij koninklijk besluit en gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De financiering is volledig publiek/staatlijk.
- 2. MANDAAT:** Het mandaat van de NCRD is het coördineren van het rijksbrede beleid ter bestrijding van racisme en discriminatie. Dit mandaat is niet compatibel met een volledig neutrale beoordeling van veiligheidswetgeving die mogelijk discriminatoire effecten heeft: de NCRD heeft institutioneel belang bij het aantonen van dergelijke effecten om haar eigen bestaansrecht te rechtvaardigen.
- 3. BELANGENCONFLICT:** De NCRD heeft een institutioneel belang bij bevindingen die discriminatie of disproportionele behandeling aantonen. Dit creëert een structurele neiging in de onderzoeksopzet, vraagstelling en rapportage. Dit is geen bewijs van kwade trouw, maar een structureel gegeven dat journalistiek geïdentificeerd dient te worden.

4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX (Bronnenverkeerslicht, 6D -2/+2):

- D1 Belangenconflict: -1 — Institutioneel mandaat om discriminatie aan te tonen
- D2 Persoonlijk risico: 0 — Organisatie loopt geen persoonlijk risico
- D3 Vakbekwaamheid: +1 — Sociaalwetenschappelijk onderzoek onder moskeebesturen is binnen competentiegebied
- D4 Consistentie van mening: -1 — NCRD heeft structureel belang bij consistente bevindingen van discriminatie
- D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Bevindingen worden deels onderbouwd met concrete voorbeelden
- D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron (onderzoeksrapport gebaseerd op zelfrapportage van betrokken partij)

• **TOTAAL: 0** → BRONNENVERKEERSLICHT: GEEL (-4 tot +4)

- 5. TEGENSTEM:** Er is geen alternatieve onderzoeksbron geciteerd. Relevante tegenperspectieven zouden kunnen komen van: het ministerie van Justitie en Veiligheid, de AIVD, onafhankelijke criminologen of bestuursrechtjuristen die de effectiviteit en proportionaliteit van de betrokken wetgeving hebben onderzocht.

BELANGRIJK: "In opdracht van de NCRD" is geen kwalificatielabel voor neutraliteit. Het is een institutionele affiliatie die zelf getoetst dient te worden — en die in deze uitzending niet wordt getoetst.

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX (Bronnenverkeerslicht, 6D -2/+2):	-1	0	+1	-1	+1	0	0	GEEL

Juridische en methodologische toelichting

Geen feitelijke vaststelling	De gepresenteerde resultaten vormen geen feitelijke vaststellingen over individuele personen, redacties of uitzendingen. Ze zijn het product van een gestandaardiseerde operationalisering, niet een vaststelling van individuele verantwoordelijkheid.
Geen juridisch oordeel	De geaggregeerde afwijkingsindex vervangt geen juridische beoordeling op grond van Mediawet 2008 Art. 2.1. De beoordeling of een specifieke uitzending wettelijke vereisten schendt, is uitsluitend de verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties (in het bijzonder Commissariaat voor de Media).
Geen causaliteitsbewijs	Statistische correlaties mogen niet worden geïnterpreteerd als bewijs van causale verbanden of redactionele intenties. Afwijkingswaarden kunnen worden beïnvloed door onderwerpkeuze, nieuwsomgeving, politieke controversialiteit of formatlogica.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

**Geen oordeel over
intentie**

De analyse meet waarneembare structuurkenmerken van uitzendingen. Een score van 7 betekent dat een aanzienlijke onevenwichtigheid is vastgesteld — niet dat de redactie dit bedoelde. De methodologie doet geen uitspraken over motieven of strategische doelstellingen.

**Heuristisch
vergelijkingsinstrument**

De index dient voor vergelijkende patroonherkenning over duizenden uitzendingen, niet voor precieze metrische meting van individuele bijdragen. Drempelwaarden dienen als heuristische oriëntatie, niet als scherpe juridische kwalificatie.

BIJLAGE 1: NATIONALE WETGEVING

Wettelijke basis Nederland — NPO

Wet

Mediawet 2008

Relevante artikelen

- Art. 2.1 (Publieke mediaopdracht): De publieke mediadienst voorziet in onafhankelijke, pluriforme, evenwichtige informatievoorziening van hoge journalistieke kwaliteit. De publieke mediadienst draagt bij aan de democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving.
- Art. 2.1 lid 2: De publieke mediadienst weerspiegelt de maatschappelijke diversiteit van Nederland.
- Art. 2.88: Redactionele onafhankelijkheid en journalistieke standaarden zijn gewaarborgd. De programma's worden gemaakt onder redactionele verantwoordelijkheid van de omroepverenigingen.

Kernverplichtingen

1. **Onafhankelijkheid:** Onafhankelijke informatievoorziening
2. **Pluriformiteit:** Pluriforme berichtgeving
3. **Evenwichtigheid:** Evenwichtige informatie van hoge journalistieke kwaliteit
4. **Maatschappelijke diversiteit:** Weerspiegeling van de Nederlandse samenleving

Toezichthouder

- Commissariaat voor de Media (CvdM): Mediatoezicht, naleving Mediawet
- NPO Ombudsman: Interne klachteninstantie

Klachtenprocedure

1. NPO Ombudsman
2. Commissariaat voor de Media
3. Rechtbank (bestuursrechter)

BIJLAGE 2: WETENSCHAPPELIJKE BRONNEN

Literatuur

- Bennett, W. L. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–125.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Free Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- fög – Forschungszentrum Öffentlichkeit und Gesellschaft (2024). *Jahrbuch Qualität der Medien 2024*. Schwabe.
- Gilardi, F., Alizadeh, M. & Kubli, M. (2023). ChatGPT outperforms crowd workers for text-annotation tasks. *PNAS*, 120(30).
- Iyengar, S. & Kinder, D. R. (1987). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Jolly, S. et al. (2022). Chapel Hill Expert Survey trend file, 1999–2019. *Electoral Studies*, 75, 102420.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- SVFAB (2026). *Methodenbericht v4.1: Zählbare Kriterien und Multi-Modell-Kreuzvalidierung*.
- Törnberg, P. (2023). ChatGPT-4 outperforms experts and crowd workers in annotating political Twitter messages. arXiv:2304.06588.

SVFAB Working Papers

- Schläpfer, D. (2026). Systematic AI-Assisted Analysis of Public Broadcaster Impartiality: A Scalable Methodological Framework for Measuring Structural Bias in Public Service Media. [SSRN 6688478](#)
- Schläpfer, D. (2026). Measuring Editorial Noise: A Retrospective Suppression Index for Public Broadcasting Content Analysis. [SSRN 6733280](#)
- Schläpfer, D. (2026). Source Traffic Light: A Six-Dimensional Credibility Framework for Systematic Source Assessment in Public Service Media. [SSRN 6733880](#)

David Schläpfer — ORCID: 0009-0000-5671-9266

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Evaluaties en lidmaatschap bij SVFAB

Op SVFAB.ch vindt u gedetailleerde evaluaties en kunt u ook analyses laten maken voor elke uitzending naar keuze (wordt apart gefactureerd).

Om de kwaliteit van ons werk te waarborgen, zijn wij afhankelijk van lidmaatschaps- en donateurbijdragen.

Contact en meer informatie:

www.SVFAB.ch | Kontakt@SVFAB.ch

Bankgegevens: PostFinance – POFICHBE

IBAN: CH32 0900 0000 1675 6251 1

Begunstigde: SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

De volgende boeken zijn verkrijgbaar bij SVFAB

Bestellingen via www.svfab.ch of kontakt@svfab.ch

Onevenwichtige berichtgeving is het antwoord op het halveringsinitiatief in Zwitserland: hier worden de manipulatietechnieken in detail uitgelegd, te beginnen bij de selectie van medewerkers en de bronselectie. Vervolgens worden 15 principes uitgelegd: weglating, framing, temporele framing, schuld door associatie, emotionalisering, contextverwijdering en nog veel meer, geïllustreerd met talrijke voorbeelden. Bovendien wordt zichtbaar waar wij zelf deze technieken toepassen – dat bevordert niet alleen inzicht maar ook empathie.

Optioneel wordt het boek geleverd met **speelkaarten**.

Ook verkrijgbaar als **luisterboek**.

Het interview is geen gesprek. Het is een podium – en iemand anders heeft het script geschreven.

Wie dat niet weet, levert materiaal. Goede citaten die verkeerd geknipt worden. Juiste uitspraken die in de verkeerde context belanden. Eerlijke antwoorden die als bekentenissen worden geframed.

Dit boek is geen mediakritiekboek. Het is een gereedschapskist – voor iedereen die een microfoon voor zich heeft en wil weten wat ze eraan kunnen doen. 7 hoofdstukken. 7 tools: Wat een interview werkelijk is. De 7 meest voorkomende valkuilen. De drie basisprincipes van soevereiniteit – verankeren, herkaderen, begrenzen. Voorbereiding in één uur. Lichaam en stem. Wat te doen als het misgaat. En wat telt na het interview.

Voor politici, activisten, ondernemers, klokkenluiders – voor iedereen die in de schijnwerpers staat en wil begrijpen hoe het spel werkt. Zodat ze stoppen met meespelen – en beginnen het te vormgeven. In A5-formaat. Direct. Ter voorbereiding, ter raadpleging, ter nabespreking en bij moeilijkheden

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Je denkt dat je de wereld ziet. In Wirklichkeit siehst du den Rahmen, den jemand um sie gelegt hat. Framing ist die älteste und eleganteste Manipulationstechnik der wereld ziet. Sie verändert nicht die Fakten – sie verändert, was wir aus den Fakten machen. Wie wir fühlen. Was wir glauben. Wie wir entscheiden. Und sie funktioniert – weil wir alle mitmachen. Täglich. Unbewusst. Auch du. Dieses Buch ist kein trockenes Lehrbuch. Es ist ein Übungsbuch – spielerisch, direkt, voller Beispiele aus dem echten Leben. Du lernst nicht nur, wie andere dich framen. Du lernst, wie du selbst framest – und wie du es bewusst und fair einsetzen kannst.

Want wie framing begrijpt, ziet de wereld helderder. Hoort nieuws anders. Voert gesprekken zelfverzekerder. En laat zich niet meer zo makkelijk een kader opdringen dat iemand anders heeft gekozen. Met vele oefeningen en concrete voorbeelden uit politiek, media en het dagelijks leven – en af en toe een glimlach.

Framing met stijl. Omdat het kader alles verandert.